

KEBİKEÇ VE KİTAP KURDU MEL'ÜNU

Ergi Deniz ÖZSOY

Kitap minik bir evrendir. Miniktir zira insan eli tutar, orasını burasını yoklar. Evrendir; kavranmakla hakimiyet altına alınan kitap, okuyucusunu ağına düşürüp yazıldığı dilin asası ile onun hayatını böceksi cehaletin damarlarından kozmik neşe katına taşır. Amma böceğin hakikisinin gözleri hep açıktır. Belki de elinizde kitap, parıltılar içerisinde yüzerken

*Bir acem bahçesi, bir seccâde
Dolduran havzı âteşten bâde
Ne kadar gamlı bu akşam vakti
Bakışın benzemiyor mu' tâde*

*Gök yeşil, yer sarı, mercân dallar
Dalmış üstündeki kuşlar yâda..
Bize bir zevk-i tahattur kaldı
Bu sönen, gölgelenen dünyâda!**

Tahattur-i mübhem, şüphesiz. Lakin gözlerinizi cinsi latifin ak gerdanından

* Ahmet Haşim, *Bahçe*.

alıp ayak ucunuzdaki otlarda hışırdayan münasebetsiz düzene bir bakınız. Orada, bin türlü bitkinin arasında bir başka alem, böceklerin jeolojik devir eskiten muamması dile gelmekte, ironik bir yaklaşma hissi ile bu hayat size doğru koşmaktadır. Yumurta, kurt, göğüslerden fıskıran kıvrır kıvrır üç çift bacak, parçalayan, emen, yalayıp zehir akıtan ağızlar ve nihayet üzerinde yaprak kımıldamayan bir surat-tan fırlamış binlerce cüz iki gözden hasıl arsız bir kabus kitabınızın harfleri, resimleri ve solmuşluğunu çürütmek için fırsat kollamaktadır. Bu kendini bilmez bilse de umursamaz mel'unların şakası yoktur. Asırlardır nice paranoyak hükümdarın takırdayan dişlerinden süzülüp mankafa vazifeperverin pençesine akan zincirin karanlık kıskacından kaçarak cüretkar parmaklarınızda nefes almakla kalemlerinizdeki mürekkebe damlayan nadide, umursamadığınız takdirde, bu sebatkar hayvancıkların kursaklarından cüz cüz geçip midelerinde isimsiz birer

hamur yığını: dönüşecektir. Fakat insan t. j. Tabusumuz demlenip gırtlığımızdan akmazdan önce tedbir almak isteriz elbet. Mazi elimizin altında, iş yapılması gerekeni tarife kalıyor. Öncelikle, literatüre geçmiş bir yanlış anlaşılmayı düzeltmemiz lazım.

Kitabın sayfaları arasında rastladığımız her böcek düşman değil. Zaten mühim olan bozulmamış sahifeler arasında böceğe tesadüf etmek. İktisadi böcekbilim (entomoloji) bilginleri bir grup böceğe, azalarına kitap içinde rastlanıldığı ve bunlar yürüyüp hareket ettiği için yanlışlıkla kitap zararlısı sıfatını takmıştır. Bu çok küçük, yumuşak vücutlu ve en fazla altı milimetre uzunluktaki yaratıkların ilmi kategorisine Psecoptera denir. Psecoptera takımından (ordo) sayfa üstünde gezinenlerin familyası Lyposcelidae' dir.¹ Kanatsız, karnı düz ve koca butlu bu şirin mahlukat kitap harflerini ne zannederek sahife boyunca koşup durmaktadır? Gerçekte, zarar ne kelime faydası dokunur kitaba. Sayfa üstünde geçen zamanın mühürü gibi duran hafif yeşilimsi siyah lekeleri hepimiz fark etmişizdir. İşte o lekeler ayak parmak aralarımızdan bilgi diyarına mevkii yükselten koloni yapmış mikroskopik mantar hücreleridir. Kitapsevere ciddi allerjik etkileri dokunabilen bu mantarların can düşmanı ise yukarda bahsedilen mazlum psokidlerdir. Büyük iştahla mantarları yerler ve geride cansız bir leke bırakırlar.¹

Kitap yiyen, harfleri manasız kırık hatlara indirgeyen ezilesi mel'unlar bok

böceğinin de üye olduğu Coleoptera akımının Dermestidae familyasına aittirler.¹ Büyük tehlike ve gafletin menşei, hayvan metamorfoz geçirmezden önce kurt formunun kitabı tahrip etmesidir. Kozadan çıktıktan sonra tesadüf ettiğiniz yetişkin birey, kurt iken sahifeleri çürütmüş yoluna gitmekte olan biridir belki de. Kimbilir, siz doksan derece kitap okurken açının gölgesinden istifade edip sayfa ile cilt bezinin müstehcen rutubetine sığınmış ve icraatını peydahlamıştır da, yanınızdan geçerken fırlattığınız muzip bakışlara antenleri ile cevap veriyordur. Gün gelir bu bir ila on milimetre boyunda kafası omuzuna yapışmış tombul ama sevimsiz hayvan, antenlerini ve bacaklarını vücuduna çekerek kıpırtısız kalmakla sizi öldüğüne bile inandırır.

Peki, ne yapmalı? Gördüğümüz üzere ve aslında tek başına ele alınabilir bir gerçeklik bakımından, kitabı haşere kovucu ilaçlarla ilaçlayamayız. İki parmak arasında ezebiliriz, ama biliriz ki ölüye zulüm edilmez. Bu sebeplerden ötürü eskiden olduğu ve şimdi de yapmamız gerektiği gibi kozmik bir otomatlıkla kitabımızın sayfasına, bastıra bastıra, YÂ KEBİKEÇ !

¹ Michael Chinery, *Insects of Britain & Northern Europe*, HarperCollinsPublishers, 1993.

Ross H. Amett, *The Beetles of the United States (A Manual For Identification)*, The Catholic University of America Press, 1963.